

FRANSUZ YOSHLARINING SO‘ZLASHUV USLUBI

Majidova Xursanoy Nutfulla qizi

O`zMU 1-bosqich magistri

MAQOLA
MALUMOTI

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received:03.04.2026

Revised: 04.04.2026

Accepted:05.04.2026

KALIT SO‘ZLAR:

fransuz tili, yoshlar
nutqi, so‘zlashuv uslubi,
sleng, verlan, internet
tili

Mazkur maqolada fransuz yoshlarining kundalik hayotda qo‘llaydigan so‘zlashuv uslubi o‘rganiladi. Yoshlar nutqiga xos bo‘lgan slang, argon, verlan hodisasi hamda internet va ijtimoiy tarmoqlarning tilga ta’siri tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida fransuz yoshlarining nutqi rasmiy adabiy tildan farq qilishi, ammo til rivojida muhim rol o‘ynashi aniqlanadi.

Kirish

Zamonaviy tilshunoslikda so‘zlashuv uslubi jamiyatdagi ijtimoiy jarayonlarni aks ettiruvchi muhim lingvistik hodisa sifatida e’tirof etiladi[William Labov,1998:18]. Ayniqsa, yoshlar nutqi tilning eng faol va dinamik qatlamini tashkil etib, unda sodir bo‘layotgan o‘zgarishlar til taraqqiyotining umumiy yo‘nalishlarini belgilab beradi[Louis Jean Calvet,1993:35]. Fransuz yoshlarining so‘zlashuv uslubi ham ijtimoiy muhit, madaniy qadriyatlar hamda texnologik rivojlanish ta’sirida shakllanib, adabiy til me’yorlaridan sezilarli darajada farqlanadi.

Globalashuv jarayonlari va raqamli kommunikatsiyaning kengayishi natijasida fransuz yoshlarining kundalik nutqida yangi leksik birliklar, qisqartmalar va xorijiy tillardan, xususan ingliz tilidan kirib kelgan so‘zlarning faol qo‘llanilishi kuzatilmoqda. Internet, ijtimoiy tarmoqlar va ommaviy madaniyat yoshlar nutqining shakllanishida asosiy omillardan biriga aylangan. Bu holat og‘zaki va yozma nutq o‘rtasidagi chegaralarning tobora yo‘qolishiga, so‘zlashuv uslubining esa yanada soddalashuvi va tezkorlashuviga olib kelmoqda.

Fransuz yoshlarining soʻzlashuv uslubiga xos boʻlgan slang, argo va verlan kabi lingvistik hodisalar nafaqat norasmiy muloqot vositasi, balki yoshlarning ijtimoiy identifikatsiyasi va oʻzini ifoda etish shakli sifatida ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu hodisalar orqali yoshlar oʻz guruhiga mansubligini namoyon qiladi va jamiyatning boshqa qatlamlaridan til jihatidan ajralib turadi.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi fransuz yoshlarining soʻzlashuv uslubiga xos leksik va stilistik xususiyatlarni ilmiy asosda tahlil qilish, ularning paydo boʻlishiga taʼsir etuvchi ijtimoiy va madaniy omillarni aniqlash hamda mazkur jarayonlarning zamonaviy fransuz tilining rivojlanishidagi oʻrnini yoritishdan iborat. Tadqiqot natijalari fransuz tili sohasida olib borilayotgan sotsiolingvistik izlanishlarni boyitishga xizmat qiladi.

Asosiy qism

1. Fransuz yoshlarining soʻzlashuv uslubining sotsiolingvistik xususiyatlari

Fransuz yoshlarining soʻzlashuv uslubi sotsiolingvistik jihatdan muayyan ijtimoiy guruhga mansublikni ifodalovchi muhim vosita hisoblanadi. Yoshlar nutqi koʻpincha norasmiy kommunikativ vaziyatlarda, tengdoshlar oʻrtasida qoʻllanilib, rasmiy nutqdan keskin farq qiladi[Henry Boyer,2001:67]. Bu farq leksik, fonetik va stilistik darajalarda namoyon boʻladi.

Yoshlar tilidan foydalanish orqali oʻz shaxsiyati, dunyoqarashi va jamiyatdagi oʻrnini namoyon etadi. Masalan, adabiy tilda ishlatiladigan rasmiy iboralar yoshlar nutqida qisqartiriladi yoki soddalashtiriladi. Bu holat nutqning tezkorligini oshiradi va kommunikatsiyani qulaylashtiradi.

2. Slang birliklarning qoʻllanishi va funksiyasi

Fransuz yoshlarining soʻzlashuv uslubida slang soʻzlar keng tarqalgan boʻlib, ular nutqqa emotsional rang-baranglik bagʻishlaydi. Slang birliklar odatda adabiy lugʻatlarda mustahkam oʻrin egallamagan boʻlsa-da, kundalik muloqotda faol ishlatiladi.

Misollar: cool – yaxshi, zoʻr; bosser – ishlamoq (adabiy tildagi travailler oʻrniga); kiffer – juda yoqtirmoq. Masalan, yoshlar oʻrtasidagi muloqotda: J'ai trop kiffé ce film ("Bu film menga juda yoqdi").

Bu kabi birliklar yoshlar nutqini jonli va samimiy qiladi hamda suhbatdoshlar oʻrtasidagi masofani qisqartiradi.

3. Argo va guruh ichidagi muloqot

Argo birliklar slangdan farqli ravishda koʻproq maʼlum bir ijtimoiy guruh doirasida tushunarli boʻladi[Eric Partridge,2006:124]. Fransuz yoshlarining argo nutqi koʻpincha shaharlik yoshlar, talabalar yoki muayyan submadaniyat vakillari orasida shakllanadi.

Misollar: meuf – qiz (adabiy tilda femme); mec – yigit; thune – pul

Masalan: Il n'a plus de thune ("Uning endi puli yo'q").

Argo yoshlar orasida ichki birdamlikni mustahkamlaydi va "begona" nutq egalaridan ajralib turish vositasi sifatida xizmat qiladi.

4. Verlan hodisasi va uning misollari

Verlan fransuz yoshlarining so'zlashuv uslubida eng xarakterli lingvistik hodisalardan biri hisoblanadi. Ushbu jarayonda so'z bo'g'inlari teskari tartibda aytiladi. Verlan yoshlar nutqida norasmiylik, ijodkorlik va o'ziga xoslikni ifodalaydi [Fraançoise Gadet,2007:9].

Misollar: femme → meuf; lourd → relou; bizarre → zarbi

Masalan: Ce mec est trop relou("Bu yigit juda bezovta")

Dastlab norasmiy nutqda paydo bo'lgan verlan birliklari bugungi kunda musiqa, kino va ommaviy madaniyat orqali keng tarqalib, ayrim hollarda umumxalq nutqiga ham kirib bormoqda.

5. Internet tili va yozma-og'zaki nutqning yaqinlashuvi

Raqamli texnologiyalar va ijtimoiy tarmoqlar fransuz yoshlarining so'zlashuv uslubiga kuchli ta'sir ko'rsatmoqda.[Jean Paul Colin,1990:98] Onlayn muloqotda tezkorlik muhim bo'lgani sababli qisqartmalar va soddalashtirilgan shakllar keng qo'llaniladi.

Misollar: mdr – mort de rire (juda kuldim); pk – pourquoi (nega); tt – tout (hamma)

Bu qisqartmalar yozma nutqda paydo bo'lib, asta-sekin og'zaki nutqqa ham o'tmoqda. Natijada yozma va og'zaki so'zlashuv o'rtasidagi an'anaviy farqlar tobora kamaymoqda.

6. Ingliz tilining ta'siri va kod-almashuv

Fransuz yoshlarining so'zlashuv uslubida ingliz tilidan kirib kelgan so'zlar ham muhim o'rin tutadi. Bu hodisa kod-almashuv deb ataladi va globallashtirish jarayonlari bilan bevosita bog'liq[Naomi Baron,2008:202]

Misollar: checker – tekshirmoq; liker – yoqtirmoq; fake – soxta

Masalan:Je vais checker ça plus tard ("Buni keyinroq tekshiraman").

Bu kabi birliklar yoshlar nutqida zamonaviylik va global madaniyatga moslashuv belgisi sifatida qabul qilinadi.

7. So'zlashuv uslubining til rivojidadagi o'rni

Fransuz yoshlarining so'zlashuv uslubi adabiy til me'yorlaridan chetga chiqsa-da, til rivojiga salbiy emas, balki ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Aynan yoshlar nutqi orqali til yangi so'zlar va ifoda vositalari bilan boyiydi. Vaqt o'tishi bilan ayrim slang yoki verlan birliklari adabiy lug'atlarga kirib boradi.

Natijalar

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, fransuz yoshlarining so'zlashuv uslubi lingvistik va sotsiolingvistik jihatdan dinamik tizimni tashkil etadi. Tadqiqot davomida quyidagi asosiy xulosalar aniqlangan:

1. Leksik o'zgarishlar:

Fransuz yoshlar nutqida slang va argo so'zlar muntazam qo'llanilib, adabiy til me'yorlaridan sezilarli darajada farq qiladi. Misol uchun, bosser so'zi rasmiy travailler o'rniga ishlatiladi va nutqning tezkorligini oshiradi. Bu holat nutqning pragmatik jihatdan samarali bo'lishiga xizmat qiladi.

2. Verlan hodisasining tarqalishi:

Verlan so'zlar yoshlar orasida muloqotda o'ziga xoslik va guruh identifikatsiyasi vositasi sifatida ishlatiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, verlan birliklari dastlab norasmiy nutqda paydo bo'lgan bo'lsa-da, bugungi kunda ular musiqa, kino va ijtimoiy media orqali keng tarqalgan va ayrim hollarda umumxalq nutqiga ham kirib bormoqda.

3. Raqamli texnologiyalarning ta'siri:

Ijtimoiy tarmoqlar va messenjerlar yoshlar nutqining qisqa, tez va emotsional bo'lishiga sabab bo'ladi. Misol uchun, mdr (mort de rire) yoki pk (pourquoi) kabi yozuvlar yozma nutqda keng qo'llaniladi va asta-sekin og'zaki muloqotga ham singib boradi [Joshua Fishman, 1971:135].

4. Ingliz tilidan kirib kelgan so'zlar va kod-almashuv:

Inglizcha birliklar yoshlar nutqida zamonaviylik va global madaniyat bilan bog'lanish vositasi sifatida ishlatiladi. Bu jarayon til aralashuvi (code-switching) deb ataladi va tilning ichki boyishi hamda yangi leksik birliklarning shakllanishiga hissa qo'shadi. Misol uchun, checker ("tekshirmoq") yoki liker ("yoqtirmoq") so'zlari kundalik nutqda faol ishlatiladi.

5. Til rivojiga ta'siri:

Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, yoshlar nutqidagi slang, argon va verlan birliklari tilning boyishi va ifoda imkoniyatlarining kengayishiga xizmat qiladi. Shu bilan birga, bu jarayon adabiy til me'yorlarini inkor etmaydi, balki ularni boyitadi va yangi kontekstlarda qo'llanishini ta'minlaydi.

6. Ijtimoiy-madaniy kontekst:

Yoshlar nutqi faqat lingvistik jarayon emas, balki ijtimoiy va madaniy fenomen sifatida ham qaraladi. Slang, verlan va internet tilining qo'llanilishi yoshlarning identifikatsiyasi, guruhga mansubligi va madaniy qarashlarini aks ettiradi.

Xulosa

Ushbu maqola fransuz yoshlarining so‘zlashuv uslubini sotsiolingvistik va lingvistik nuqtai nazardan tahlil qildi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, yoshlar nutqi tilning eng dinamik va ijodiy qatlamini tashkil etadi, unda slang, argo, verlan va ingliz tilidan kirib kelgan birliklar faol qo‘llaniladi. Ushbu hodisalar nutqning norasmiylikni oshirib, yoshlar orasida guruhga mansublik va identifikatsiyani ta’minlaydi.

Verlan va argo birliklari yoshlar nutqida o‘ziga xoslik belgisi sifatida ishlatilsa, internet tili va raqamli kommunikatsiya qisqartmalar va emotsional ifodalarni kengaytiradi. Ingliz tilidan kirib kelgan birliklar esa global madaniyat bilan bog‘lanishni ta’minlaydi va tilning boyishiga xizmat qiladi. Shu bilan birga, barcha bu jarayonlar fransuz adabiy tilining rasmiy me’yorlarini inkor etmaydi, balki uni boyitadi va nutqning moslashuvchanligini kuchaytiradi.

Xulosa sifatida, fransuz yoshlarining so‘zlashuv uslubi til rivojlanishining ajralmas qismi hisoblanadi. Bu jarayon nafaqat lingvistik, balki ijtimoiy va madaniy hodisa sifatida ham ahamiyatlidir. Tadqiqot natijalari fransuz tilining kelajakdagi rivojlanish yo‘nalishlarini tushunish, yoshlar nutqining o‘zgaruvchanligini o‘rganish va ta’lim jarayonida qo‘llash uchun muhim manba bo‘lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Baron, Naomi S.. Always On: Language in an Online and Mobile World. Oxford: Oxford University Press, 2008.
2. Boyer, Henri. Introduction à la sociolinguistique. Paris: Dunod, 2001.
3. Calvet, Louis-Jean. La sociolinguistique. Paris: Presses Universitaires de France, 1993.
4. Colin, Jean-Paul. Dictionnaire de l’argot. Paris: Larousse, 1990.
5. Fishman, Joshua A.. Sociolinguistics: A Brief Introduction. Rowley (MA): Newbury House, 1971.
6. Gadet, Françoise. La variation sociale en français. Paris: Ophrys, 2007.
7. Labov, William. Sociolinguistic Patterns. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1972.
8. Lepoutre, David. Cœur de banlieue: Codes, rites et langages. Paris: Odile Jacob, 1997.
9. Partridge, Eric. A Dictionary of Slang and Unconventional English. London: Routledge, 2006.